

Vem tar ansvar för de ensamkommande flyktingbarnen? - Om ansvarsfördelningen mellan Migrationsverket och socialtjänsten

Av
Malin Hamre

Vt. 2010
Socialhögskolan
Lunds universitet

Handledare: Kristina Göransson

Abstract

Author: Malin Hamre

Title: Who takes responsibility for unsupervised refugee children? About the divided responsibility between the Migration office and the social workers [translated title]

Supervisor: Kristina Göransson

Assessor: Lars Harrysson

The purpose of this essay was to study the divided responsibility between the Migration office and the social workers when it comes to unsupervised refugee children. In this essay I study how the employees interpret how the responsibility is divided and how they look at their own work tasks. By using semi-structured interviews with people who work with refugee children coming to Sweden and modernised theory about street-level bureaucrats and a theory about interworking I seek to expose the challenges this division of responsibility create. I have, in this essay, concluded that it is difficult to work in an organisation where the division of responsibility is unclear. According to the professionals who were interviewed some matters remain unattended to since there is a lack of clarity in the instructions about who is in charge.

Key words: unaccompanied, refugee, children, social workers, migration, street-level bureaucracy, interworking

Innehållsförteckning

Förord	4
Inledning	5
<i>Bakgrund och problemformulering</i>	<i>5</i>
<i>Syfte</i>	<i>6</i>
<i>Frågeställningar</i>	<i>6</i>
<i>Centrala begrepp</i>	<i>6</i>
<i>Fortsatt framställning</i>	<i>7</i>
Metod	7
<i>Val av metod</i>	<i>7</i>
<i>Kvalitativ semistrukturerad intervju</i>	<i>8</i>
<i>Urval</i>	<i>9</i>
<i>Gatubyråkrater</i>	<i>8</i>
<i>Tillförlitlighet</i>	<i>9</i>
<i>Utvärderingskriterier</i>	<i>10</i>
Etiska överväganden.....	10
Teori	11
<i>Frontlinjebyråkrater</i>	<i>11</i>
<i>Samarbete och samverkan.....</i>	<i>12</i>
Tidigare forskning	14
<i>Källmaterial.....</i>	<i>16</i>
Analys	17
<i>Under vilka förutsättningar arbetar man?</i>	<i>17</i>
<i>Hur tolkar de yrkesverksamma ansvarsfördelningen?</i>	<i>19</i>
<i>Vilka svårigheter och möjligheter finns det med ansvarsfördelningen?</i>	<i>21</i>
Avslutning	25
<i>Avslutande personliga reflektioner</i>	<i>25</i>
Referenslista	28
Bilaga 1 - Intervjuguide	30
Bilaga 2 - Intervjudeltagarebrev	31

Förord

Inledningsvis vill jag passa på att tacka min handledare Kristina Göransson för all hjälp och stöd under arbetet med denna uppsats. Utan din hjälp och goda råd hade uppsatsen varit svår att genomföra.

Jag vill här också rikta ett särskilt tack till mina intervjupersoner på Migrationsverket och socialtjänsten för er medverkan i uppsatsen. Utan er hade denna uppsats inte varit möjlig att genomföra.

Lund, Februari 2010

Inledning

Bakgrund och problemformulering

I februari 2002 beslutade regeringen att Migrationsverket och Socialstyrelsen skulle förbättra mottagandet av de ensamkommande flyktingbarnen som kom till Sverige. I juni samma år kom rapporten ”Förbättringar i mottagandet av barn från annat land som kommer till Sverige utan medföljande legal vårdnadshavare”. (UD2002/271/MAP) I rapporten framkommer det att aktörerna i mottagandet av barnen, dvs. Migrationsverket och Socialstyrelsen, anser att ansvarsfördelningen mellan dem är diffus och att alla saker som ska göras inte görs, vilket kommer av att det ibland är oklart om vem som ska göra vad. Man föreslår i rapporten att Migrationsverket skall ha ett övergripande ansvar för barnens boende men att man ska sluta avtal med olika kommuner som i framtiden skall anordna och ansvara för barnen och boendena. I Lagen om Mottagandet av Asylsökande (1994:137) stadgas det att det är Migrationsverket som har det övergripande ansvaret för barnen, och förslaget om lagändringen ovan gäller denna lag. Genom att en stor del av ansvaret lämnas över till Socialstyrelsen leder det till att barnen får ta del av den kompetens Socialstyrelsen faktiskt har av att ta hand om barn, samtidigt som boendena kommer att få tillsyn och att sekretesslagstiftningen blir tillämplig för de organisationer som har hand om barnen. (DS 2004:54; SFS 1994:137; Migrationsverket, Socialstyrelsen & Sveriges Kommuner och Landsting, 2009)

Jag har i denna uppsats valt att skriva om ämnet ensamkommande flyktingbarn. Jag valde detta ämne då jag under min praktik utomlands kom i kontakt med ett ensamt flyktingbarn och därigenom fick en nära inblick i dennes situation. Då jag hade min praktik utanför Sverige väcktes mitt intresse att utforska hur mottagandet ser ut och hur barnen har det då de kommer till Sverige och hur systemet runtom dem ser ut. Jag uppfattade det som att ensamkommande flyktingbarn som grupp fick relativt svagt stöd/hjälp i mitt praktikland med tanke på deras utsatta situation. Man kan säga att jag fick en viss förförståelse för hur situationen för de ensamkomna barnen kan vara, men då jag inte är var insatt i hur situationen ser ut i Sverige så ville jag få en större inblick i detta.

Syfte

Mitt syfte med uppsatsen är att undersöka ansvarsfördelningen mellan Migrationsverket och Socialtjänsten i ärenden om ensamkommande flyktingbarn. Jag avgränsar mig till att undersöka hur de som arbetar med det praktiska mottagandet ser på sina arbetsuppgifter och sitt ansvar som myndighet. Jag kommer också med stöd i olika källmaterial diskutera för- och nackdelar som denna ansvarsfördelning kan leda till.

Frågeställningar

- Utifrån vilka förutsättningar arbetar man på Migrationsverket och socialtjänsten med de ensamkomna flyktingbarnen?
- Hur tolkas ansvarsfördelningen och samarbetet av dem de som arbetar med det praktiska mottagandet inom Migrationsverket och Socialtjänsten?
- Vilka svårigheter och möjligheter upplever dessa yrkesverksamma med denna ansvarsfördelning?

Ord- och begreppsförklaringar

Här har jag valt att lite närmare förklara några begrepp som jag kommer att använda mig av senare i denna studie. Dessa begrepp förekommer ofta i texter och olika sammanhang då man talar om ensamkommande flyktingbarn.

Med *ensamkommande flyktingbarn* avses barn under 18 år, som kommer till Sverige, utan en legal vårdnadshavare. Den större delen av barnen som kommer ensamma till Sverige är barn mellan 16 och 18 år. (Gunnarsson, 2008)

Legal vårdnadshavare innebär en person som antingen är förälder, adoptivförälder eller en förordnad person enligt lag. (Juhlén, 2003)

En *ankomstkommun* är den kommun som ansvarar för den första, tillfälliga introduktionen till samhället i Sverige. Efter lagändringen 2006 blev fyra kommuner (Malmö, Solna, Sigtuna och Mölndals kommun) ankomstkommuner då Migrationsverkets mottagningskontor ligger i dessa kommuner. (Sveriges Kommuner och Landsting, 2010)

Anvisningskommun kallas den kommun dit barnen får flytta efter att de varit i en ankomstkommun; dessa anvisningskommuner har ett avtal med Migrationsverket om att tillhandahålla ett långvarigt boende för de ensamkomna barnen. (Sveriges Kommuner och Landsting, 2010)

Fortsatt framställning

Efter detta inledningsavsnitt kommer jag att gå vidare och presentera den metod jag använt mig av i uppsatsen för att sedan fortsätta med att presentera teorin och de teoretiska begrepp jag använt mig av. Därefter kommer jag att presentera tidigare forskning för att sedan leda detta till analysen där jag presenterar min empiri och analys av det jag kommit fram till. Den sista delen i mitt arbete är avslutningen där jag gör en sammanfattning och lägger fram några av mina personliga reflektioner.

Metod

Under metoddelen tar jag upp vilken metod jag har använt mig av, varför just den passar mitt arbete, samt hur tillförlitlig metoden är i min studie och hur mitt val av det empiriska materialet ser ut. Jag har i detta avsnitt även tagit upp de etiska överväganden jag haft inför denna uppgift.

Val av metod

I denna uppsats vill jag belysa hur ansvarsfördelningen mellan Migrationsverket och socialtjänsten ser ut och hur de som arbetar med mottagandet tolkar denna fördelning. Då ansvarsfördelningen av de ensamkommande flyktingbarnen gjordes om så sent som 2006 är det möjligt att allt inte är helt klart angående vem som ska göra vad i mottagandet av de ensamkommande barnen. För att undersöka detta har jag valt att göra kvalitativa, semistrukturerade intervjuer med personer som arbetar på Socialtjänsten både i en ankomstkommun och i en anvisningskommun, och jag har även intervjuat personal på Migrationsverket som arbetar med frågor rörande ensamkommande barn.

Kvalitativ semistrukturerad intervju

I den kvalitativa semistrukturerade intervjun använder man sig av några förutbestämda frågor (se bilaga 1) för att sedan kunna följa upp dessa med eventuella följdfrågor som möjligen uppkommer då intervjupersonen ger sitt svar. (Aspers, 2007) Fördelen med detta är att jag fått svar på de frågor jag haft innan intervjun, samtidigt som jag haft möjlighet att ställa följdfrågor om någonting är oklart eller om det skulle komma upp nya saker i intervjun som jag anser kan ha relevans för min undersökning.

Då jag använt mig av intervjuer har dessa även transkriberats. Intervjuerna har spelats in på bandspelare, med intervjupersonens medgivande (se under etiska överväganden) för att sedan transkriberas ordagrant. Frågan om hur noga man skall vara i sin transkribering tas upp av Aspers och det nämns att denna fråga inte har ett entydigt svar utan man måste se på varje enskild situation för att avgöra om pauser, suckar och gester skall tas med. (Aspers, 2007) Jag har i mina transkriberingar valt att inte skriva ut pauser etc. i texten då jag anser att det inte har verkan för mitt syfte.

Urval

Då jag ville se på ansvarsfördelningen och hur denna fungerar ansåg jag att det inför mina intervjuer var rimligt att ta kontakt med företrädare för både Migrationsverket och Socialtjänsten eftersom det är dessa som arbetar med barnen och det är hos dessa ansvaret för de ensamkommande flyktingbarnen ligger idag. Jag har under denna studie intervjuat representanter från Migrationsverket och från Socialtjänsten.

De två personerna jag intervjuat på Migrationsverket arbetar båda i en större stad som har en mottagningsenhet för ensamkommande flyktingbarn. En av mina intervjupersoner har en bred kunskap i arbetet med mottagandet av de ensamkomna flyktingbarnen (M1) medan den andra personen jag intervjuat på Migrationsverket arbetar med utredningar av barn (M2). Dessa två personer valdes utifrån deras arbetsuppgifter samt genom rekommendationer från personer som jag innan val av intervjupersoner kontaktat på Migrationsverket.

De två personerna jag intervjuat på socialtjänsten arbetar i olika kommuner. En av dem (S1) arbetar på ett boende där man tar emot ensamkommande flyktingbarn i en såkallad ankomstkommun. Den andra intervjupersonen från socialtjänsten (S2) arbetar i en mindre kommun, en såkallad anvisningskommun, där man tagit emot ensamkomna flyktingbarn. I valet av de intervjupersoner som var anställda inom socialtjänsten valde jag personer som arbetar i både en större och mindre kommun, detta för att kunna se om det finns en märkbar skillnad i hur de ser på mottagandet och ansvarsfördelningen, och om det är någon skillnad beroende på kommunens storlek.

Tillförlitlighet

De personer jag intervjuat har varit utvalda och representativa för den grupp jag intervjuat och de är alla väl insatta i hur arbetet fungerar med de ensamkommande flyktingbarnen. För att få en större tillförlitlighet har jag också valt att intervju två personer från Migrationsverket för att se om de har olika syn och tankar på mina frågor.

Reliabiliteten bestäms av hur studien utförs och hur noggrann man är då man bearbetar informationen, en studie anses ha hög reliabilitet om olika oberoende mätningar ger ungefär samma resultat. (Holme & Solvang, 2006) I denna studie har jag intervjuat personer som arbetar med ensamkomna flyktingbarn och som är insatta i den ansvarsfördelning som finns mellan Migrationsverket och socialtjänsten. Om jag till min uppsats hade valt andra intervjupersoner än de jag valt hade dessa kunnat uttala sig om helt andra problem än det de personer jag valt att intervju. Detta beror på att jag har frågat om deras egna tankar och synpunkter på lagen och ansvarsfördelningen som finns idag. Samtidigt har jag fått en del svar som varit mycket lika i mina intervjuer och detta visar på en allmän åsikt som personerna i mina intervjuer har gemensamt. Då dessa personer faktiskt har svarat ganska likartat på många av mina frågor tycker jag att reliabiliteten i uppsatsen har varit stor.

Validiteten visar på om det vi studerar är likställt och går att få reda på med de frågor vi ställer. (Holme & Solvang, 2006) Jag har under mina intervjuer fokuserat på hur ansvarsfördelningen ser ut och hur intervjupersonerna arbetar

med mottagandeprocessen för de ensamkommande flyktingbarnen, vilket är passande frågor i förhållande till mitt syfte och mina frågeställningar.

Utvärderingskriterier

Det finns olika utvärderingskriterier som man kan använda vid en sådan här studie, och jag har valt att använda mig av aktörskriterier där man undersöker hur organisationer, föreningar eller andra företag utanför organisationen ser på resultaten av den aktuella organisationen. I studier med stöd av aktörskriterier ser man på vilket värde och vilken kvalitet som används för bedömningen. Man ser även på organisationens resultat och de prestationer den lyckas göra gentemot brukaren. (Denvall & Vedung, 2008) I denna studie har jag intervjuat personer som dagligen arbetar med mottagandet av de ensamkommande barnen för att få fram ett resultat. Samtidigt har jag även sett på tidigare forskning som visar hur andra aktörer än Migrationsverket och Socialtjänsten ser på ansvarsfördelningen mellan dessa två organisationer.

Etiska överväganden

Inför en vetenskaplig undersökning måste man etikpröva sina metoder och se till att man kan säkra information för att det inte ska kunna resultera i konsekvenser för individer som är berörda av arbetet. Vetenskapsrådet har kommit med fyra allmänna krav på forskningsetik som man ska följa. *Informationskravet* innebär att jag som undersökare har informerat deltagarna i studien om syftet och annan eventuell information som kan tänkas påverka deras deltagande i studien. *Samtyckeskravet* innebär att jag har inhämtat samtycke från alla som deltar i min undersökning och jag har även informerat om att de har möjlighet att avsluta sitt deltagande i studien när de vill. Jag har informerat mina intervjupersoner om detta i antingen brev eller e-post och jag har även gått igenom detta före varje intervju. (se bilaga 2) *Konfidentialitetskravet* innebär att jag som undersökare har sett till att deltagare anonymiseras och att det inte går att ta reda på vilka som deltagit i min studie. *Nyttjandekravet* innebär att informationen som jag får av dem som deltar inte kommer att användas till något annat än vad jag informerat deltagarna om. Jag kommer efter avslutad examination även att förstöra det material jag har

från intervjuerna, både intervjuerna som är inspelade på band och de transkriberade intervjuerna. (Vetenskapsrådet, 2002)

Teori

Jag har i denna uppsats valt att använda mig av Schierenbecks teori om frontlinjebyråkrater för att ta upp aspekten av det handlingsutrymme de yrkesverksamma har i sitt dagliga arbete. Jag har även valt att ta upp termerna samarbete och samverkan för att ge en djupare insikt i hur de yrkesverksamma ser på ansvarsfördelningen och de svårigheter och möjligheter som härigenom uppkommer mellan Migrationsverket och socialtjänsten.

Frontlinjebyråkrater

Schierenbeck (2003) förklarar frontlinjebyråkraterna som den anställda på en offentlig myndighet där man har en direktkontakt med sina klienter dagligen. Då man studerar dessa frontlinjebyråkrater är det inte fråga om handlingsutrymmet finns, för det gör det, utan man ser på hur handlingsutrymmet används av frontlinjebyråkraterna. (ibid.) Begreppet frontlinjebyråkrater har sin grund i företrädaren Lipskys begrepp om gatubyråkrater och Lipsky (1980) presenterar gatubyråkrater som personer anställda i den sociala sektorn som dagligen interagerar med människor i sitt arbete, dessa personer har ofta ett väldigt stort handlingsutrymme i sitt arbete och det är även dessa personer som till stor del beslutar vem som ska ha vilken hjälp och till vilken grad de får hjälp. (ibid.)

Frontlinjebyråkraterna är inte hårt styrda av regelverket på platsen där de arbetar utan de har själva ett stort inflytande över de beslut de tar i sitt dagliga arbete. Politiker och organisationer har en svår uppgift om man försöker detaljföreskriva hur man ska agera i olika fall då dessa oftast är svåra att förutse. Därför har frontlinjebyråkraterna en myndighetsutövning i sin behovsprövning av de enskilda individerna där det är den anställde som måste avgöra vilken hjälp en enskild individ skall få utifrån sin egen tolkning av det regelverk som finns. (Schierenbeck, 2003)

Schierenbeck (2003) skriver att det finns en anledning att se på det handlingsutrymmet som frontlinjebyråkraterna har då detta handlingsutrymme utgör en stor del av det dagliga arbetet. Men man måste se handlingsutrymmet i relation till nyttjandet av detta då alla i samhället har rätt till lika behandling då de är i kontakt med det offentliga i Sverige. Frontlinjebyråkraternas uppgift är att se till att beslutet de tar är rätt i förhållande till den myndighetsutövning de har och att de ska kunna berättiga sitt beslut utifrån den situation klienten befinner sig i. Då man ser på den situationsanpassade myndigheten ska grunden för att det ska vara ett legitimt beslut baseras på att yrkeskåren har en speciell kunskap, Schierenbeck tar upp socialarbetare som ett exempel för en sådan yrkeskår och skriver att dessa har en ganska svag ställning som profession, och därför ställer detta krav på socialarbetare att arbeta mer strikt utifrån legitimitetsprincipen då de tar beslut och agerar inom sitt arbete. (Schierenbeck, 2003)

Många organisationer antar att de som utför arbetet som beslutats på högre nivå gör som beslutsfattarna tänkt, precis som det är tänkt inom teorier där man har ett top-down perspektiv, som inom implementeringsteorin. Detta innebär att det är beslutsfattarna på en hög nivå som tar beslut och förväntar sig att alla ska följa dem ordagrant. Men många organisatoriska teoretiker menar att det finns ett bortfall mellan ordern som utfärdats och de som utför den. Man menar att det ofta är kommunikationen eller arbetarnas vilja att utfärda ordern som påverkar hur det blir i slutändan och att det är frontlinjebyråkraterna som utformar välfärdspolitiken då de möter klienter istället för de politiska organen på en högre nivå. Frontlinjebyråkratsteorin använder sig av ett nedifrån och upp perspektiv (bottom-up) då man beskriver hur samhällets politik är utformad, detta visar på att det är de som arbetar på den lägre nivån som utformar politiken och arbetet. (Schierenbeck, 2003; Lipsky, 1980)

Samarbete och samverkan

Grunden för en samarbetsteori kommer av själva ordets uppbyggnad och visar på något som bedrivs av två eller flera aktörer, samarbetet leder till att man uppnår mer än vad en enskild person hade klarat. Samarbete definieras som att arbeta tillsammans och att arbeta mot ett gemensamt mål. Samverkan däremot har en vidare betydelse som förklaras med att personer arbetar på en verksamhet

tillsammans för att uppnå ett gemensamt eftersträvat mål. Samarbete hamnar därav inom ramen för samverkan. I socialtjänstlagen visar man på en skyldighet att samarbeta med andra på samhälls- och individnivå där samarbete mellan professioner ses som en förutsättning för att skapa den helhetssyn som eftersträvas inom en profession. (Hjortsjö, 2006)

Samarbete kan, genom att flera kompetenser används, leda till ett bättre resultat än vad det hade gjort om alla hade arbetat enskilt och var för sig. Samarbete leder till ett gränsöverskridande där man ser på sin egen kompetens som en del av det hela och där man hjälps åt över gränserna. Genom att samarbeta kan organisationer använda sig av varandras kompetenser och den information den andra organisationen har, vilket i sin tur kan leda till ett bättre resultat. Samarbetet med andra aktörer kan ske av olika argument för organisationen. Organisationer kan samarbeta av egoistiska skäl för att få en egen vinning av samarbetet, de kan även samarbeta då de tror att tjänster leder till gentjänster och till sist kan samarbete ske av osjälviska aspekter, för att nå vinning för en tredje part. (Hjortsjö, 2006)

Flerprofessionellt arbete är ett sätt att se på samverkan mellan olika organisationer och denna visar på en tydlig skillnad mellan yrkesgrupper/professioner. Det finns tecken på samarbete då medarbetare träffas och gör överenskommelser och informerar varandra, detta gör man då man inom sin profession är medveten om att allas insats är nödvändig, dock finns det inget gemensamt formulerat mål, ansvar för insatsen eller en gemensam helhetssyn. Samarbete kan även utvecklas till professionsövergripande samarbete där den enskilda individen känner till sin egen professionalitet samtidigt som man respekterar andras beslutskompetens, kunskaper och handlingsutrymme, här ingår medarbetarna på ett jämbördigt sätt i uppgiften där man tar ett gemensamt ställningstagande till problemen och ett gemensamt ansvar. (Hjortsjö, 2006)

Danemark (2005) skriver om problemen med samverkan och tar upp ett problem i samverkanssammanhang där de yrkesverksamma säger att det ibland inte går att ha samverkan då lagen hindrar detta och att man på grund av lagen inte kan genomföra ett samarbete och ett informationsutbyte. Danemark tar då upp att om man ser på situationen och hur det förhåller sig så finner man ofta att det går att

samverka trots lagen och att det ofta är ovilja att ändra sina rutiner och sitt arbetssätt som gör att man inte samverkar över organisationsgränser.

I Danmark och Kullberg (1999) tar författarna upp faktorer som hämmar och faktorer som gynnar en samverkan. Det som kan hämma en samverkan är att kunskapstraditioner i de olika organisationerna skiljer sig åt, de har skilda organisatoriska strukturer, de professionella målen skiljer sig åt och att man har en skild etisk praxis, samtidigt som de tar upp att den oklara ansvarsfördelningen också spelar roll för att samverkan skall hämmas

Tidigare forskning

Det finns en bred tidigare forskning som kan knytas an till mitt val av ämne, det finns många texter av bland annat Rädda Barnen där man tar upp ansvarsfördelningen och vem som gör vad av de olika aktörerna som är inblandade i mottagandet av de ensamkomna flyktingbarnen. Det finns även en rad texter om samarbete mellan organisationer som inte handlar om just ensamkomna flyktingbarn som tar upp samverkan över organisationsgränserna.

Då man undersöker vilka studier som tidigare gjorts på ensamkommande flyktingbarn finner man många texter inom olika discipliner som alla försöker förklara hur de ensamkomna barnen har det i den ovanliga situationen de befinner sig i. De texter jag funnit och sett på har varit inom sociologi och socialt arbete då man ser på barnen och situationen de är i, men även olika texter som genererar från psykologin där man mer ser på konsekvenserna av det barnen gått igenom och hur de mår. Då man ser på hur mottagandet i Sverige fungerar är det övervägande texter av Rädda Barnen som finns att tillgå, dessa texter har gett mig en möjlighet att se på hur det var före lagändringen 2006 och den kritik som lades fram innan lagändringen som visar på vad det var som inte fungerade tidigare med ansvarsfördelningen samtidigt som den visar på skillnaderna som finns idag.

Både asyl- och den sociala utredningen av barnen gjordes innan lagändringen 2006 av Migrationsverkets handläggare. Rädda Barnen kritiserar att det var Migrationsverket som hade ansvaret för både boendet och asylutredningen då det inte fanns någon sekretess mellan personer som arbetar på Migrationsverket.

Detta innebar att allt som barnen sa och gjorde på boendeenheterna kunde föras vidare till handläggaren som avgjorde asylskälen. Man förde en öppen dialog med barnen där man informerade barnen om att allt de sa kunde vidareföras till asylhandläggaren och ha inverkan på deras beslut. (Juhlén, 2003) Det fanns två typer av dossiers för att registrera barnen och deras fall hos migrationsverket, en om asylansökan och en om mottagningen. Mellan dessa två kopierades det sedan papper och olika dokument för att båda dossiererna skulle innehålla allt material man hade. Genom detta förfaringssätt fruktade man att handläggarna fått en ”polisiär” roll där man skrev saker som hände på boendeenheterna som kunde påverka asylutredningen. Dock ansåg man att detta bekymmer var överdrivet då man inom Migrationsverket inte hade sekretessen som hindrade att man vidaregav information. Det var istället så att om någon på boendeenheten hörde något som kunde påverka asylhandläggningen var den skyldig enligt förvaltningslagen att vidareföra denna information. (Frodlund, 2000)

Då barn kom till Sverige och sökte asyl startades det en familjefterforskning direkt. Med barnets godkännande och genom Röda Korset (som är en internationell organisation) sökte man efter barnets familj. Denna efterforskning fanns reglerad i Migrationsverkets riktlinjer men i dessa riktlinjer fanns det, enligt Juhlén, inga klara riktlinjer för hur efterforskningen ska se ut. (Juhlén, 2003)

Innan den nya lagen trädde i kraft 2006 märkte personal som arbetade med de ensamkomna barnen att det var ett problem med att dessa inte fick det stöd de behövde i kommunerna där de vistades. De nyanlända barnen blev inte utredda av socialtjänsten som fanns i kommunen vilket i sin tur ledde till att de inte fick det psykosociala stödet de behövde. Rädda Barnen kom även med kritik mot att det inte var Migrationsverkets uppgift att ta hand om de ensamkomna barnen, utan att det faktiskt skulle vara socialtjänstens ansvar att stödja barn som var i en svårt utsatt situation. (Gunnarsson, 2008)

År 2008 skrevs en avhandling om implementeringen av lagändringen om mottagandet av de ensamkomna flyktingbarnen där författaren tar upp de implementeringsproblem som kommit av lagändringen. I avhandlingen skriver författaren att beslutsfattarnas intentioner inte har varit tydliga vilket lett till att ansvarsförhållanden blev otydliga och att saker som ska göras lätt faller mellan

stolarna. Samtidigt som det funnits en oklarhet i vem som ska göra vad av de inblandade aktörerna så har både den ekonomiska och den tidsmässiga biten som gör det möjligt för en implementering att lyckas inte funnits där. Det har saknats de ekonomiska resurserna för att genomföra implementeringen då kommunerna inte fått tillräcklig ersättning för mottagandet av barnen, vilket i sin tur har lett till att alla kommuner inte ställer upp på att ta emot barn. Tidsmässigt så har inte de beslutande organen gett de verkställande aktörerna tid att anpassa sig och förbereda sig inför lagändringen, vilket har lett till att kommunerna inte har haft tid att förbereda sig på de 4 månader det tog efter ett beslut om ändring i lagen tills det att den började gälla. (Landsmann, 2008)

Danemark och Kullberg (1999) tar i sin studie upp samverkan och hur tre olika aktörer; socialtjänsten, hälso- och sjukvården och försäkringskassan ser på samverkan och hur de har arbetat för att hantera den samverkan de använder sig av. Under denna studie såg man bland annat på förekomsten av onödigt dubbelarbete, som man valt att kalla det, och dubbelarbete förekom ofta i förhållandet mellan socialtjänsten och andra myndigheter. Ibland motarbetar även regelverken samverkan, och författarna har i boken kommit fram till att det avgörande för om samverkan kommer att fungera är om utförarna lär sig att acceptera de organisatoriska skillnaderna som finns mellan organisationerna och om man lär sig att acceptera dessa.

Källmaterial

Migrationsverket, Socialstyrelsen och Sveriges Kommuner och Landsting gav ut publikationen "Ett gemensamt ansvar för ensamkomna barn och ungdomar" i mars 2009, i denna presenteras de olika ansvarsområdena som finns för de olika parterna som är involverade i barnens mottagande. Det presenteras att det är både Migrationsverket och kommunernas ansvar att undersöka barnets tidigare hemförhållanden och vårdnadshavare. Genom att denna uppdelning finns skriver man att det kan finnas fördelar med samarbete mellan de olika organisationerna, om man kontrollerar att sekretessen hålls mellan socialtjänsten och Migrationsverket. (Migrationsverket et al, 2009)

Analys

I analysen har jag tagit upp det empiriska materialet jag fått från mina intervjuer och relaterat denna information till teorin om frontlinjebyråkrater samt till samarbete och samverkan. Här har jag även tagit upp de delar av den tidigare forskningen som är relevanta i förhållande till analysen.

Intervjupersonerna M1 och M2 arbetar båda två på Migrationsverket. De två intervjuade på socialtjänsten har jag valt att benämna S1 och S2, den första av dessa arbetar i en ankomstkommun medan den andra arbetar i en anvisningskommun.

Utifrån vilka förutsättningar arbetar man?

Inom Migrationsverket finns det riktlinjer för hur man ska arbeta med de olika delarna inom organisationen. De två intervjuade på Migrationsverket tycker båda att det är interna riktlinjer som styr hur arbetet blir och dessa riktlinjer uppdateras kontinuerligt för att de ska vara så bra som möjligt. M1 säger att det finns tydliga instruktioner om man bara ser på lagen tillräckligt mycket då man fattar beslut och påpekar samtidigt att de interna riktlinjerna väger tungt i arbetet. M1 säger att ”vi har ju tydliga instruktioner om att när ett barn söker asyl finns det vissa saker som ska göras direkt” och fortsätter med att det finns instruktioner för hur arbetet med klienten ska fortsätta. M2 håller med M1 om instruktionerna och menar vidare att det är bra att man inom organisationen har delat upp vem som arbetar med barnärenden och vuxenärenden. M2 säger att om man arbetar med både vuxen- och barnärenden är det lätt att blanda ihop hur man ska gå till väga och praxisen för dessa två och säger att ”jag tror att när man blandar mer så tror jag att man tänker mer som på vuxenärenden”. M2 säger här att det är svårt att skilja hur man arbetar med ärendena då man arbetar med blandade målgrupper, och att det blir lätt så att man arbetar utifrån vuxenärendena, vilket kan leda till att barnen inte får den utredning de har rätt till. M2 säger också att de som arbetar med barnen vill ha mer tid att efterforska och prata med barnen för att kunna få en så tydlig bild som möjligt av barnets tidigare hemförhållanden och behov, och ställer sig själv frågan om man kan få ut all information man behöver på de korta sessionerna man har då man träffar barnen inom Migrationsverket.

Uttalandena från M1 och M2 visar på att de är tämligen hårt styrda av själva organisationen och att de arbetar utifrån riktlinjer som kommer från organisationen. Samtidigt så kan man se M1s uttalande som att Migrationsverket har övergripande riktlinjer för hur man ska arbeta med ett fall men då det kommer ner på golvnivå är det personalen som tar besluten angående asyl. M1 nämner även att man arbetar efter lagen då man tar beslut och att denna ger en bra vägledning då man tar sina egna beslut. Då man ser på vad M2 säger om problemen med vuxen- och barnärenden så sägs det att dessa lätt kan blandas ihop om man arbetar med båda, vilket har gjort att organisationen har gått in och styrt upp på den högre nivån hur och vem som ska arbeta med vilka fall för att dessa två inte ska förväxlas. Schierenbeck (2003) skriver att politiker och organisationer har ofta det svårt att detaljföreskriva vad som kommer att hända i ett enskilt fall och därför är handlingsutrymmet och myndighetsutövningen stor hos frontlinjebyråkraterna.

S1 som arbetar på en boendenhet säger att de själva har gjort upp handlingsplaner efter att lagen trädde i kraft 2006. S1 tycker inte att det saknas riktlinjer från högre nivå då denne tycker att de har utformat väldigt bra riktlinjer inom den egna organisationen och säger att det är viktigt att ha struktur i arbetet eftersom man har hand om så många barn och säger ”att ta hand om så här pass många ungdomar kräver att man har en viss strukturverksamhet”. S2, som arbetar i en mindre kommun som är anvisningskommun, säger att de inte har några speciella riktlinjer för hur man ska arbeta med barnen, men tycker samtidigt att inte detta behövs då man i kommunen har kompetens att arbeta med barn och att de inom kommunen är vana att arbeta med ”övergivna barn” och menar vidare att man arbetar efter de förutsättningar som finns beroende på barnet och att man därför inte behöver riktlinjer.

S1 berättar att man på boendet har haft handlingsutrymme att själva besluta vilka riktlinjer man vill ha då man arbetar, vilket visar på att de faktiskt inte är så mycket styrda av organisationen som Migrationsverket är, där det är organisationen i sig som fastslagit riktlinjerna de arbetar utifrån. S2 har inte fått några riktlinjer alls för hur de ska arbeta med ensamkomna barn och berättar i intervjun att det är upp till var och en att avgöra hur man arbetar med barnen som

kommer. Detta är ett tydligt exempel på hur frontlinjebyråkraterna själva påverkar sitt arbete och utformningen av detta. Schierenbeck (2003) skriver att frontlinjebyråkraterna inte är hårt styrda av regelverket som finns på de högre nivåerna utan de har ett eget ansvar att ta beslut och själva sätta de regler som de anser vara lämpliga i sitt arbete.

Hur tolkar de yrkesverksamma ansvarsfördelningen?

Då jag talat med intervjupersonerna har de alla olika tankar om ansvarsfördelningen och samarbetet mellan Migrationsverket och Socialtjänsten. M1 anser att ansvarsfördelningen mellan de olika aktörerna i mottagandet är ganska tydlig men ibland kan ha oklara roller och säger att:

Rent lagmässigt är den tydlig [ansvarsfördelningen], den kritik som kan ha framförts är mer på golvnivå, operativnivå, där man tycker att gränsdragningen mellan Migrationsverkets uppdrag, godemans uppdrag och socialtjänstens uppdrag ibland krockar och det är väldigt otydligt (M1)

M2 å andra sidan säger att ansvarsfördelningen är ganska tydlig i deras kommun men att det inte är så i alla kommuner, i mindre kommuner som inte är ankomstkommuner kan det uppstå problem då barn dyker upp där istället för i en ankomstkommun. M2 säger att mindre kommuner med knappa erfarenheter av flyktingbarn inte vet vad det innebär att barnen kommer till dem och att många i de små kommunerna inte vet vem som ska ta hand om barnen fram tills dess de får en anvisning.

Dessa två intervjupersoner (M1 och M2) säger här att Migrationsverkets uppdrag ibland kan vara oklart och det i vissa fall kan brista i att veta vem som gör vad. Båda intervjupersonerna på Migrationsverket säger att ansvarsfördelningen är ganska tydlig då man ser på lagen och i den egna kommunen. Schierenbeck (2003) tar upp frontlinjebyråkraterna och beskriver dessa som att de styrs med ett nedifrån och upp perspektiv. I detta fall visar det på att Migrationsverkets personal är styrda av att arbeta utifrån lagen, men att det är de själva som styr hur arbetet skall utföras på golvnivå och att detta kan bli oklart för de olika aktörerna.

Lipsky (1980) skriver att det kan uppkomma ett bortfall mellan ordern som kommer från politikerna då frontlinjebyråkraterna utfärdar ordern, vilket kallas ett implementeringsproblem. Teorin om frontlinjebyråkrater går ut på att det är de som utfärdar ordern som sätter reglerna, vilket går emot implementeringsteorin där det är beslutsfattarna som bestämmer vad som ska utföras. I detta fall så kan man tydligt se att det är frontlinjebyråkraterna som sätter reglerna och att det är även därför, enligt M1, som ansvarsfördelningen kan vara svår att tolka. Även i Landsmann (2008) tar författaren upp att själva implementeringen av lagen inte var verksam då beslutsfattarna inte gjort sina intentioner tydliga, vilket lett till att det blev en otydlig ansvarsfördelning. Här ser man också att man arbetar utifrån ett nedifrån och upp perspektiv, att det är frontlinjebyråkraterna som sätter gränsen och utformar sitt eget arbete.

S1 anser att det inte är några problem med rollfördelningen mellan de olika organisationerna, men säger också att det är viktigt att alla håller sig till sitt eget arbete:

Det är så klara roller och det är viktigt att vi håller på våra roller, vi ska ju ha ett samarbete som är positivt, men däremot, sen i vårt arbete, är det oerhört viktigt att vi i har olika roller. Att vi inte går in med detta med deras beslut, de [Migrationsverket] fattar ju beslut (S1)

S2 arbetar i en mindre kommun som inte har rutinen inne med att ta emot ensamkomna flyktingbarn och erkänner att man inte har någon aning om vad man gör då barn dyker upp oväntat hos dem, men säger vidare att det är lätt att ta reda på och att man i kommunen har god kontakt med Migrationsverket som kan hjälpa till och fylla i där de inte vet hur man ska göra. S2 säger att; ”jag tror jag vet ungefär vad vi ska göra [när ett barn dyker upp], men vi är ju ingen stor kommun, man får ta reda på...”

Då man ser på vad de två anställda på socialtjänsten säger så har S1 större erfarenhet med hur ansvarsfördelningen ser ut och tar upp att det är viktigt att alla håller sig till sitt eget arbete och inte lägger sig i vad den andra organisationen gör. Då detta relateras till samarbete och samverkan skriver Hjortsjö (2006) att det

är viktigt att individen känner till sin egen kompetens samtidigt som denne respekterar den andra organisationens beslutskompetens och handlingsutrymme och inte lägger sig i vad de tar för beslut. Samtidigt så säger S2 att man i de fall där man inte vet hur man ska agera i dennes kommun kontaktar Migrationsverket för att få hjälp och råd.

Vilka svårigheter och möjligheter finns det med ansvarsfördelningen?

Under intervjuerna talades det även om samarbetet mellan Migrationsverket och socialtjänsten vilket ledde till sekretessen mellan de båda organisationerna. Alla intervjupersoner nämnde att det var tillåtet för dem att begära ut uppgifter mellan de olika organisationerna, dock påpekade även alla intervjupersoner att detta inte var så vanligt. Om den ena organisationen skulle begära ut uppgifter om ett barn så gör man en prövning om det är till men för barnet att lämna ut uppgifter till den andra organisationen. Intervjupersonerna menar dock att det nästan aldrig händer att någon begär ut uppgifter. M1 säger att det inte är lagen som hindrar ett samarbete utan att det är kulturen och stoltheten i det man gör som hindrar att man rådfrågar den andra organisationen. M1 nämner även kritik mot socialtjänsten då denne ser på det som att socialtjänsten inte lämnar ut uppgifter till Migrationsverket som kan medverka till att ett barn utvisas och säger

Problemet är att det är ingen som initierar samarbetet. Samarbetet fungerar dåligt, inte på grund av att lagen hindrar oss utan det är kulturen i våra som hindrar oss. Socialtjänsten anser inte att de ska medverka till att vi lyckas skicka hem ett barn. Samtidigt kan jag tycka att det är lite märkligt för har barnen inte något skyddsskäl, vara har barnet det bäst? Förmodligen hos sina föräldrar. (M1)

M1 menar att detta är underligt att socialtjänsten inte ser på det som sin uppgift att hjälpa till i asylprocessen med information då det är bättre för barnet att vara hos sin familj istället för i ett främmande land om barnet inte har tillräckligt med skäl för att få asyl i Sverige.

M2 säger i intervjun att det har slarvats lite med sekretessen mellan de olika organisationerna och säger att ”ibland så kanske det blir så att man sitter och

antyder saker för varandra utan att säga något rent ut”, M2 säger vidare att det kan vara frustrerande för de olika organisationerna då de inte kan lämna ut information utan att någon begär denna. Den ena organisationen kan hålla på information som man tycker att den andra borde känna till, men att det kan vara en frustration för personalen då man inte kan säga något utan att de andra begär ut information. M2 säger att ”det kan ju bli lite såhär dumt på så vis att de kanske irriterar sig att vi inte begär ut, för vi ser ju inte det för vi ser ju inte dem [barnen] så mycket”. M2 tycker att både socialtjänsten och Migrationsverket måste bli bättre på att begära ut information från varandra, speciellt Migrationsverket då de kan gagnas av att få information av socialtjänsten som faktiskt ser barnen varje dag.

S1 säger att de inte meddelar någonting till Migrationsverket utan att de har begärt ut uppgifter, dock menar denne att detta aldrig händer och att Migrationsverket aldrig är ute i sitt utredningsarbete och frågar personalen på boendena om barnen, trots att de hade kunnat göra det och säger att ”Migrationsverket är inte ute i sitt utredningsavseende och frågar oss, de hade kunnat göra det...”. S1 säger vidare att det hade varit bättre om sekretessen mellan Migrationsverket och socialtjänsten hade varit som den var mellan polis och skola, hade den varit det så hade man haft skyldighet att lämna ut uppgifter vilket hade kunnat gagna båda organisationerna.

Då dessa uttalanden om sekretessen mellan Migrationsverket och socialtjänsten relateras till samarbetsbegreppet visar det på att samarbetet över organisationsgränserna inte fungerar. Danemark (2005) tar upp att yrkesverksamma ibland har en ovilja att ändra i sina rutiner och sitt arbetssätt som hindrar ett arbete över organisationsgränserna. Och precis som M1 säger så är det något i kulturen i arbetet som hindrar att organisationerna tar hjälp utav varandra. M1 säger också att socialtjänsten inte vill hjälpa dem då de inte anser att det är deras arbete att hjälpa någon att bli utvisad. Hjortsjö (2006) tar upp att man samarbetar av olika skäl, varav dessa är egoistiska skäl och av osjälviska aspekter. I detta fall kan det förstås att M1 tror att socialtjänsten inte vill hjälpa Migrationsverket då de av osjälviska aspekter vill att barnen ska få stanna kvar. Men å andra sidan tar M2 också upp att aspekten om varför barnet skulle ha det bättre här i Sverige än i sitt hemland om det inte har asylskäl. Detta resonemang

visar på att organisationerna måste arbeta tillsammans och ha en kommunikation för att uppnå bästa resultat och tillsammans diskutera fram var gränserna går för informationsutbyte i förhållande till sekretesslagsstiftningen. Hjortsjö (2006) tar upp att samarbete kan leda till att det blir ett bättre resultat då man tar in flera olika kompetenser och information som väger fram ett mer rättvist beslut och resultat. Frodlund (2000) tar upp aspekten då Migrationsverket, innan lagändringen 2006, hade allt ansvar över de ensamkommande flyktingbarnen. Under den tiden hade asylhandläggarna tillgång till allt som barnen sa på boendena, vilket då ledde till att man fruktade att Migrationsverket skulle få ett allt för stort inflytande över barnens livssituation och att detta kunde leda till att barnen inte hade det bra på boendeheterna. Denna aspekt är också viktig att ta in då man talar om sekretess och samarbete mellan dessa två organisationer. Det finns en risk att barnen blir otrygga i sin boendesituation om man tar bort eller lättar på sekretessen då barnens uttalanden riskeras att hamna hos asylhandläggarna, vilket kan leda till ett annat utfall av asylbeslutet.

Då det gäller efterforskning av barnens familjer har de två anställda på Migrationsverket olika tankar om de olika problem som kan uppkomma. M2 menar att det kan vara lite knepigt att veta vem som har ansvaret för vilken del av familjeefterforskningen. I de interna riktlinjer och i lagen står det att det är allas ansvar att söka efter familjen men denna otydlighet leder till att ingen tar ansvar för att efterforska familjer. M1 menar att det finns en gränsdragningsproblematik då både socialtjänsten och Migrationsverket har efterforskning i sitt uppdrag. M1 menar att det trots detta inte blir ett problem då Migrationsverket endast söker efter släktingar då barnet ska skickas tillbaka till hemlandet medan socialtjänsten börjar söka efter släktingar då de har fått sitt uppehållstillstånd. Man efterforskar inte från första dagen utan båda myndigheter börjar först efterforska då den anser att det är dags för deras roll i situationen. M1 säger att ”vi gör det [efterforskar] när de ska åka hem, socialtjänsten gör det när de ska stanna kvar”. M1 talar vidare och ställer sig själv frågan om hur det hade varit om det hade varit ett Svenskt barn, vilken fråga är det man först ställer, jo var barnets föräldrar är. Samtidigt så ställer M1 frågan om efterforskningen och påpekar;

varför är migrationsverket bara intresserad var mamma och pappa är, eller börjar forska i det rent praktiskt först den dagen de ska resa hem. Så jag tycker att båda myndigheter brister i det. (M1)

S1 nämner att man på boendena utreder barnen enligt socialtjänstlagen och att man då utreder både bakgrund och var föräldrarna finns. S2 har inom sin kommun inte haft ansvaret för eftersökning av familj då barn som placerats där redan varit färdigutredda och att man har vetat det som krävdes innan barn kom till kommunen.

Juhlén (2003) skriver att då Migrationsverket hade hela ansvaret för de ensamkommande barnen startades det en familjefterforskning direkt. Idag har intervjuerna visat på att det inte alltid så är fallet. Det är både Migrationsverkets och socialtjänstens uppgift att söka efter familjen i hemlandet, trots det så säger både M1 och M2 att det är problem med detta och att det är en problematik som kommit med ansvarsfördelningen. Genom att frontlinjebyråkraterna har ett så pass stort handlingsutrymme skriver Schierenbeck (2003) att det är deras ansvar att det är deras ansvar att avgöra hur man ska arbeta med ett fall och att det är de som ska kunna berättiga sina egna beslut och handlingar. I detta fall förklarar M1 att man på Migrationsverket inte gör en efterforskning av barnets familj för än en asylansökan har blivit avslagen och barnet skall tillbaka, och om barnet får stanna kvar är det socialtjänstens uppgift att söka efter familjen. Samtidigt säger S1 att man i sitt uppdrag genom socialtjänstlagen har ett ansvar att söka efter barnets familj då de kommer under socialtjänstens ansvar. M1 kritiserar även sitt eget sätt att tänka och agera då denne säger att det är konstigt att man inte söker efter barnets familj direkt då barnet dyker upp. I fallet med familjefterforskning ger M1 en tydlig bild av att efterforskningen lätt faller mellan stolarna då båda organisationerna har det i sitt ansvar, men att man i det praktiska inte tar detta ansvar för än det är klart om barnet får stanna kvar eller inte. I texten "ett gemensamt ansvar..." presenterar man de olika ansvarsområdena som finns för parterna som är inblandade i mottagandeprocessen, där fastställs det att det är både Migrationsverket och socialtjänstens ansvar att söka efter familjemedlemmar och att detta gemensamma ansvar leder till att det kan finnas fördelar med ett

samarbete mellan organisationerna så länge man i sitt arbete tar hänsyn till sekretessen. (Migrationsverket et al, 2009)

Avslutning

Ansvarsfördelningen mellan Migrationsverket och socialtjänsten är inte alltid helt klar för de som arbetar med de ensamkommande flyktingbarnen. De olika verksamheterna och kommunerna har själva utformat interna riktlinjer, på Migrationsverket är dessa mer övergripande och kommer från organisationen där man arbetar efter samma mål och är styrda av lagen till en stor del i sina beslut. På socialtjänsten är riktlinjerna utformade inom den egna verksamheten och det är de som arbetar med barnen som själva utformat riktlinjerna. Enligt lag är ansvarsfördelningen tydlig men handlingsutrymmet på golvnivå har gjort att intervjupersonerna själva har haft möjlighet att utforma arbetet. De problem som kan uppstå med ansvarsfördelningen har handlat om efterforskningen av barnens familj i hemlandet samt sekretessen mellan de två organisationerna. Då frågan om familjeefterforskning tas upp nämner intervjupersonerna på Migrationsverket att det finns en gränsdragningsproblematik som lett till att det är svårt att säga vem som ska göra vad, trots att det i lagen står klart och tydligt att det är båda organisationers ansvar att söka efter familjen och tidigare hemförhållanden. Samarbetet mellan dessa organisationer hade i detta fall kunnat hjälpa personal att slippa göra dubbelarbete, men samarbete mellan organisationerna är inte vanligt enligt intervjupersonerna då man inte begär ut uppgifter från varandra då de anser att organisationerna bör hålla sig till sitt eget arbete och inte ta hjälp från den andra organisationen. Dock kom det under en intervju fram att intervjupersonen på Migrationsverket tyckte att man började bli bättre med att fråga den andra organisationen om hjälp och deras bild av ett av barnen, då båda organisationerna faktiskt kan gagna av att ta hjälp av den andra för att få en bättre inblick och för att uppnå bästa resultat.

Avslutande personliga reflektioner

En sak som blev min hjärtefråga under denna uppsats gång var sekretessen mellan Migrationsverket och socialtjänsten. Jag kan hålla med dem av mina intervjupersoner som ansåg att det var underligt att man inte har en lättare

sekretess mellan Migrationsverket och socialtjänsten då det faktiskt hade underlättat för båda organisationerna att ha mer kunskap om barnen vars asyl man utreder och som man har hand om i boendet. Dock var ju detta en fråga man tyckte var problematisk redan innan lagändringen 2006 då det var Migrationsverket som hade hela ansvaret, eftersom detta ledde till att barnen blev osäkra i sin boendesituation.

Men frågan är då ändå varför inte organisationerna samarbetar då det ligger i bådats intresse, och skyldighet, att söka efter dessa barns familjer. De båda organisationerna vet om att den andra söker samma sak. I mina intervjuer har jag fått ta del av att personal på Migrationsverket väntar med att söka efter barnens familj tills ett asylbeslut är gjort för att veta om de ska söka efter familj eller om socialtjänsten gör det istället. På Migrationsverket säger en av mina intervjupersoner att man undersöker familjen och hemförhållandena endast om barnen ska återvända till hemlandet; dock enligt min åsikt borde de ju hela tiden söka efter familjen och hemförhållandena då man måste se på allt då man gör en asylbedömning. Om barnet får asyl i Sverige lämnar Migrationsverket över ansvaret för efterforskning av familjen på socialtjänsten istället för att de gör det. Det kan tyckas att man i situationen med eftersökning av de ensamkomna barnens familjer inte tar lika allvarligt på det som de andra aspekterna. Kanske tycker man uttalat att detta inte är lika viktigt att undersöka som övrigt, kanske för att barnen faktiskt har lämnat hemmet och att man då tycker att det inte är så mycket värt att undersöka deras familj. Familjen är ju faktiskt ofta, i dessa fall, så pass långt borta och många gånger är det svårt att få tag på familj då det råder oro i landet där barnen kommer ifrån.

Mitt material har gett mig mycket ny insikt i hur själva mottagandeprocessen av ensamkommande flyktingbarn i Sverige går till, och jag har även fått svar på de frågor jag haft inför uppsatsen. Det har den senaste tiden förekommit en omfattande diskussion i tidningarna om problemen man har med att finna lämpliga placeringar till de ensamkommande flyktingbarnen. Denna debatt blossade upp ungefär samtidigt som jag började med min uppsats och jag har med spänning följt tidningarnas artiklar om ensamkomna flyktingbarn och den faktiska

ansvarsfördelningen mellan organisationerna och hur olika aktörer agerar i sammanhanget.

Om jag hade haft mer tid och möjligheter att göra en större studie av detta hade jag själv tyckt att det hade varit spännande att se hur barnen påverkas av den situation de befinner sig i då de kommer till Sverige. Att inte veta om man får stanna, och om man väl får veta att man får stanna, att man då inte vet var man kan bo då det inte finns tillräckligt med anvisningsplatser. Hur mår barnen av att bo i ankomstkommunerna en längre tid där det egentligen är meningen att de bara ska bo i några dagar fram tills det kommer en anvisning? Och hur blir det då man i en kommun öppnar ett boende som inte är välkomnat av allmänheten och invånarna i kommunen? Och samtidigt: hur låter dialogen mellan politikerna i de kommuner som inte vill ta emot ensamkomna flyktingbarn?

Referenslista

- Aspers, Patrik (2007) *Etnografiska metoder: att förstå och förklara samtiden*. Malmö: Liber
- Danemark, Berth (2005) *Samverkan – himmel eller helvete?* Malmö: Gleerups utbildning AB
- Danemark, Berth & Kullberg, Christian (1999) *Samverkan – välfärdsstatens nya arbetsform*. Lund: Studentlitteratur
- Denvall, Verner & Vedung, Evert (2008) ”Utvärderingsforskning”. I Meeuwisse, Anna & Swärd, Hans & Eliasson-Lappalainen, Rosmari & Jacobsson, Katarina (red.) *Forskningsmetodik för socialvetare*. Stockholm: Natur och Kultur
- DS 2004:54 *Mottagandet av barn från annat land som kommer till Sverige utan medföljande legal vårdnadshavare (s.k. ensamkommande barn)* Stockholm: Justitiedepartementet
- Frodlund, Åsa (2000) *Ensamkommande barn med flyktingbakgrund – en kartläggning i Sverige*. Stockholm: Rädda Barnen
- Gunnarsson, Agneta (2008) *Hur har det gått? Ensamkommande barn – Mottagandet sedan kommunerna tog över boende och omvårdnad*. (elektronisk) Rädda Barnen <<http://shop.rb.se/Product/Product.aspx?ItemId=4981383>>
- Hjortsjö, Maria (2006) *Med samarbete i sikte – om samordnade insatser och samlökaliserade familjer*. Lund: Socialhögskolan
- Holme, Idar Magne & Solvang, Bernt Krohn (2006) *Forskningsmetodik – om kvalitativa och kvantitativa metoder*. Lund: Studentlitteratur
- Juhlén, Karin (2003) *Ensamkommande barn – En kartläggning i Sverige*. Stockholm: Rädda Barnen

Landsman, Silje (2008) *ansvarsfördelning i teori och praktik – en implementeringsstudie av mottagandet av ensamkommande flyktingbarn i Sverige*. Statsvetenskapliga institutionen i Lund

Lipsky, Michael (1980) *Street-level bureaucracy, dilemmas of the individual in public services*. New York: Russel Sage Foundation

Migrationsverket, Socialstyrelsen, Sveriges Kommuner och Landsting (2009) *Ett gemensamt ansvar för ensamkommande barn och ungdomar*. Migrationsverket, Socialstyrelsen, Sveriges Kommuner och Landsting

Schierenbeck, Isabell (2003) *Bakom välfärdsstatens dörrar*. Umeå: Boréa Förlag

SFS 1994:137 Lag (1994:137) om Mottagande av asylsökande m.fl. Stockholm: Justitiedepartementet

Sveriges Kommuner och Landsting (2010) ”Kommunernas ansvar”.(elektronisk) *Sveriges Kommuner och Landstings officiella hemsida*
<http://www.skl.se/web/Kommunernas_ansvar_1.aspx> (2010-02-21)

UD2002/271/MAP *Förbättringar i mottagandet av barn från annat land som kommer till Sverige utan medföljande legal vårdnadshavare*. Stockholm: Utrikesdepartementet

Vetenskapsrådet (2002) *Forskningsetiska principer - inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Vetenskapsrådet

Bilaga 1 - Intervjuguide

Intervjuguide

Vad är din arbetsuppgift?

Vilken är er uppgift i förhållande till ensamkomna barn?

Finns det tydliga instruktioner för hur ni ska arbeta med de ensamkomna barnen?

Om ja, hur skulle dessa kunna förbättras?

Om inte, hur påverkar detta arbetet?

Tycker du att ansvarsfördelningen mellan migrationsverket och socialtjänsten är tydlig?

Hur skulle du beskriva ansvarsfördelningen mellan Migrationsverket och Socialtjänsten rörande de ensamkommande barnen? Är det något du skulle vilja ändra på?

Hur är ni förberedda inför att ett barn kommer?

Hur ser ni till att barnens bästa hålls i fokus? Hur skulle man kunna utveckla detta?

Hur kan man förbättra barnperspektivet i mottagandeprocessen?

Vem är det som får ha hand om ärenden med de ensamkommande barnen? Är detta förutbestämt efter specialisering? Finns det extrautbildningar för de som arbetar med detta?

Hur sker själva utredningen av barnen ut? Finns det saker som kan behöva förbättras?

Hur ser sekretessen mellan Migrationsverket och socialtjänsten ut? Finns det några direkta problem med hur sekretessen ser ut?

Är du insatt i hur det såg ut innan 2006, då Migrationsverket hade ansvaret, och i sådana fall, hur såg boendesituationen ut för barnen då? Vilken skillnad tycker du är mest synlig av förändringen? Hur har situationen för barnen ändrats?

Hur ser kontrollen av eget boende ut för barnen, då de inte bor hos de boendena som är till för dem?

Bilaga 2 - Intervjudeltagarbrev

Hej!

Tack för att Du har valt att delta i min undersökning.

Jag som har kontaktat dig och som kommer att utföra intervjun heter Malin Hamre och håller just nu på att skriva min kandidatuppsats på socionomprogrammet vid Lunds Universitet.

I min kandidatuppsats har jag valt att skriva om hur mottagandet av ensamkomna flyktingbarn ser ut i Sverige. Mitt syfte med uppsatsen är att se hur processen med mottagandet av ensamkommande flyktingbarn ser ut idag och hur ansvarsfördelningen mellan Socialtjänsten och Migrationsverket ser ut. Vidare kommer jag försöka belysa olika för och nackdelar med denna uppdelning.

Intervjuerna kommer eventuellt att spelas in på bandspelare och det material jag tillhandahållit kommer efter uppsatsexamination att förstöras. Alla svar kommer att avidentifieras och behandlas konfidentiellt och Du kan när som helst avbryta din medverkan genom att kontakta mig. Har du frågor eller funderingar är du välkommen att kontakta mig eller min handledare Kristina Göransson på e-post xxx

Tack för att Du valt att medverka.

Med vänlig hälsning

Malin Hamre

Telefon: XXX